

**VOORONTWERP VAN DECREET TOT WIJZIGING VAN HET DECREET
BASISONDERWIJS VAN 25 FEBRUARI 1997, WAT BETREFT DE
TAALAFDELING NEDERLANDS – VLAAMSE GEBARENTAAL**

Samenvatting

Dit voorontwerp van decreet voert een taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal in in het gewoon basisonderwijs. In deze taalafdeling zullen kinderen die doof of slechthorend zijn en kinderen die dit wensen, les krijgen in Vlaamse Gebarentaal en Nederlands. Zo krijgt Vlaamse Gebarentaal een volwaardige plaats binnen het onderwijs.

MEMORIE VAN TOELICHTING

I. ALGEMENE TOELICHTING

A. Situering

Dit voorontwerp van decreet heeft als doel Vlaamse Gebarentaal een volwaardige plaats binnen ons gewoon onderwijs te geven. Vlaamse Gebarentaal is een erkende taal in de Vlaamse Gemeenschap (zie artikel 2 van het decreet van 5 mei 2006 houdende de erkenning van de Vlaamse Gebarentaal). Tot nu toe is er echter geen mogelijkheid voor dove kinderen om onderwijs te volgen in het Nederlands én de Vlaamse Gebarentaal (VGT). Dit decreet zal ervoor zorgen dat die mogelijkheid wel kan worden aangeboden.

De inrichting van een taalafdeling Nederlands–Vlaamse Gebarentaal in het gewoon basisonderwijs waarbij het onderwijs zowel georganiseerd wordt in het Nederlands als de Vlaamse Gebarentaal is immers de manier om vanuit onderwijs de invulling te geven aan de erkenning van VGT en de emanciperende rol van het onderwijs ten volle waar te maken.

Dit nieuwe kader, dat een volwaardig aanbod basisonderwijs zal zijn, zal bovendien leiden tot de verdere ontwikkeling van de Vlaamse Gebarentaal en zal ervoor zorgen dat inclusief onderwijs voor gebarentaligen gerealiseerd kan worden. Deze onderwijsvorm komt dan ook tegemoet aan de onderwijsnoden en de onderwijsrechten van de dovengemeenschap.

Daarnaast voldoet de Vlaamse Regering, met de invoering van een tweetalig onderwijsaanbod, aan haar opdracht om alle initiatieven die nuttig en nodig zijn om het gebruik van de Vlaamse Gebarentaal mogelijk te maken in de verschillende gebieden die onder haar bevoegdheid ressorteren, dit zoals bepaald in artikel 8 van het decreet van 5 mei 2006 houdende de erkenning van de Vlaamse Gebarentaal.

Tevens beantwoordt de invoering van dit nieuw onderwijskader aan de verplichting die Vlaanderen heeft onder het VN-verdrag inzake de rechten van personen met een handicap om het gebruik van gebarentaal te bevorderen (zie o.a. artikelen 21, 24 en 30 van het verdrag). Specifiek binnen onderwijs is er de verplichting om het leren van gebarentaal te vergemakkelijken en de taalkundige identiteit van de gemeenschap van doven bevorderen (artikel 24, 3, b) en om passende

maatregelen te nemen om leerkrachten aan te stellen, met inbegrip van leerkrachten met een handicap, die zijn opgeleid voor gebarentaal (artikel 24, 4).

Met dit voorontwerp van decreet komt de Vlaamse overheid aldus ook tegemoet aan zijn (internationale) verplichtingen om alle initiatieven te nemen die nuttig en nodig zijn om Vlaamse Gebarentaal te bevorderen in het onderwijs.

B. Inhoud

Met dit decreet komt er een voorwaardenscheppend kader waarbinnen onderwijsvertrekkers een taalafdeling kunnen inrichten waar les kan gegeven worden in de VGT en het Nederlands. Dit regelgevend kader gaat uit van enkele belangrijke uitgangspunten:

1. Volwaardig onderwijsaanbod binnen het gewoon basisonderwijs

De taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal binnen het gewoon basisonderwijs zal een volwaardig aanbod basisonderwijs aanbieden. De betrokken scholen zullen aan de leerlingen die ingeschreven zijn in de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal een getuigschrift basisonderwijs kunnen uitreiken.

Alle voorwaarden om te komen tot kwaliteitsvol onderwijs (taalvereiste leerkrachten, goedgekeurd leerplan op basis van onderwijsdoelen, ...) en alle controlemechanismen op die kwaliteit moeten van bij aanvang vervuld zijn.

2. Duurzaam karakter

Het regelgevend kader heeft een duurzaam karakter en houdt rekening met de beperkte omvang van de doelgroep (onder andere wat betreft financiering en oprichtings- en rationalisatienormen), zodat de taalafdeling in de praktijk ook effectief kan worden gerealiseerd én kan blijven verder bestaan.

3. Inclusief karakter

In scholen met een taalafdeling Nederlands – Vlaamse Gebarentaal zullen zowel gebarentalige kinderen (zowel dove als horende kinderen) als Nederlandstalige (horende) kinderen samen les volgen (al dan niet in aparte klassen). Het aanbod van het tweetalig onderwijs Nederlands-Vlaamse Gebarentaal bevordert een inclusieve klaspraktijk en schoolcultuur, wat bevorderlijk/positief is voor alle leerlingen, met of zonder specifieke onderwijsbehoeften.

4. Aandacht voor de onderwijsrechten van dove kinderen

De taalafdeling Nederlands – Vlaamse Gebarentaal zal aandacht schenken aan het gemeenschapsgevoel van dove mensen, hun taal en hun cultuur. Dit bilinguaal-bicultureel onderwijskader biedt dan ook aan dove kinderen, maar ook aan de horende kinderen in de taalafdeling, de kans om een grondige kennis van het Nederlands (ook spreken en luisteren indien mogelijk) en de VGT te verwerven.

Probleemstelling en omgevingsanalyse

Er rust aldus op de Vlaamse overheid de verplichting om Vlaamse Gebarentaal te bevorderen binnen het onderwijs. Dit is echter niet evident. Zo moet er rekening gehouden worden met de bevoegdheidsverdelende regels inzake de onderwijstaal, moet de vraag worden gesteld of dit aanbod enkel in het gewoon,

of ook in het buitengewoon onderwijs moet worden gecreëerd en moet de verhouding tot leersteun worden bepaald.

1. Taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal enkel in het gewoon onderwijs

Er wordt ervoor geopteerd om de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal enkel binnen het gewoon onderwijs te organiseren. De reden hiervoor is drievoudig:

- Het is reeds mogelijk om in type 7 een aanbod Vlaamse Gebarentaal uit te werken. Voor het type gericht op jongeren met een auditieve beperking is het dus niet nodig om bijkomend regelgevend werk te doen.
- Als enkel in de andere types buiten type 7 zo'n taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal zou worden ingericht, dan is de kans zeer groot dat er nooit voldoende leerlingen zullen zijn voor de inrichting van het aanbod. Een minimum aantal aan leerlingen is noodzakelijk.
Het standstill-principe houdt in dat we de rechten van kinderen met een handicap niet mogen verminderen ten opzichte van het huidige beschermingsniveau. Een tweetalig aanbod Nederlands-VGT in het buitengewoon onderwijs inrichten en niet voorzien in het gewoon onderwijs staat op gespannen voet hiermee. In dat geval zouden we verwachten dat kinderen die nu met bijvoorbeeld met een GC-verslag en tolkondersteuning in het gewoon onderwijs les volgen, een IAC-verslag (met verlies van het onverkort recht op inschrijving in het gewoon onderwijs) zouden moeten proberen te 'bemachtigen' om tweetalig onderwijs Nederlands-Vlaamse Gebarentaal te kunnen krijgen.

2. Onderwijstaal

De Vlaamse Gemeenschap is niet bevoegd om de onderwijstaal te regelen in Brussel-Hoofdstad en in de gemeenten met een speciale taalregeling. Daarom wordt ervoor geopteerd om de regeling zo uit te werken dat de onderwijstaal niet gewijzigd wordt. Zo kan de taalafdeling ook opgericht worden in Brussel-Hoofdstad en de gemeenten met een bijzondere taalregeling. De Vlaamse Gemeenschap oefent bij dit decreet dus enkel haar onderwijsbevoegdheid uit.

Dit is mogelijk want de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal voorziet ook in het lesgeven in het Nederlands. Bovendien kan hierbij de vergelijking worden gemaakt met CLIL en de immersie-initiatieven van de Franse en Duitstalige gemeenschap waarbij er evenmin een wijziging was van de onderwijstaal.¹ De Raad van State stelde in zijn advies 17.193/1 van 22 mei 1986 eveneens dat het aanbieden van lessen in de eigen moedertaal en de eigen cultuur aan "kinderen van vreemde afkomst" een maatregel "van inrichting van onderwijs" is. Bovendien kan er verwezen worden naar de uitspraak van het Grondwettelijk Hof over het inrichten van anderstalige opleidingen aan universiteiten. Zo stelde het Grondwettelijk Hof uitdrukkelijk het volgende:

*"Onderwijs in een andere taal dan het Nederlands is toegestaan : enerzijds, is het gebruik van een andere taal toegestaan voor opleidingsonderdelen die een vreemde taal tot voorwerp hebben en die in die taal worden gedoceerd; anderzijds, is het gebruik van een andere taal onder strikt bepaalde voorwaarden toegestaan voor opleidingsonderdelen die worden gedoceerd door anderstaligen en die worden ingericht ten behoeve van buitenlandse studenten **of in enkele bijzondere opleidingen.**"*

---

¹ Decreet 11 mei 2007 "relatif à l'enseignement en immersion linguistique", BS 12 oktober 2007.

B.13.2. Die bepalingen behoren tot de bevoegdheid van de decreetgever inzake onderwijs, nu zij, hetzij dat onderwijs zelf regelen, hetzij onlosmakelijk verbonden zijn met andere bepalingen van het decreet die een nieuwe structuur invoeren in het hoger onderwijs, waarbij dat onderwijs wordt geïntegreerd in een bredere Europese context. Uit de totstandkoming van de bestreden bepalingen blijkt dat de taalregeling is ingegeven door de bekommernis van de decreetgever om een volwaardige participatie van de Vlaamse Gemeenschap aan de internationale uitwisseling van onderzoek en onderwijs in een Europese en mondiale context te waarborgen (Parl. St., Vlaams Parlement, 2002-2003, nr. 1571/1, p. 30)."²

In casu gaat het om een bijzondere opleiding die slechts in enkele scholen zal worden aangeboden aan een specifieke doelgroep. Het voorontwerp van decreet voorziet ook dat de Vlaamse Regering toestemming moet geven aan een school om de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal op te richten en er wordt binnen de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal ook les worden gegeven in het Nederlands, ook Nederlands luisteren en spreken voor kinderen, ook dove en slechthorende kinderen, voor wie dat mogelijk is. Bijgevolg gaat het hier aldus om een regeling van het onderwijs op basis van artikel 127, §1, 2°, Grondwet en niet om een regeling van de onderwijstaal.

Evenmin doet het inrichten van een taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal afbreuk aan artikel 4 van de Grondwet dat de verschillende taalgebieden bepaalt. Enkel in uitzonderlijke gevallen kan er een taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal worden opgericht en dit enkel in het basisonderwijs en voor een beperkt aantal leerlingen. In dat opzicht lijkt deze regeling op de regeling zoals voorzien in het decreet "relatif à la transmission des connaissances linguistiques et à l'emploi des langues dans l'enseignement" van de Duitstalige Gemeenschap dat in artikel 3, §1 toelaat om in bepaalde gevallen aparte Nederlandstalige of Franstalige afdelingen op te richten in het Duitstalig basisonderwijs. De Raad van State zag hier geen wijziging van het eentalig karakter van de Duitstalige Gemeenschap of een schending van artikel 4 van de Grondwet in (Adv. RvS van 24 februari 2003, nr. 32.759).

3. Leersteun vanuit het leersteunmodel

Er zal niets gewijzigd worden aan de leersteun van leerlingen met een verslag individueel aangepast curriculum type 7 (het IAC-verslag, vroeger het verslag als vermeld in artikel 15 van het decreet basisonderwijs) en het verslag gemeenschappelijk curriculum type 7 (het GC-verslag, vroeger het gemotiveerd verslag).

Het is mogelijk dat leerlingen met een GC-verslag of een IAC-verslag type 7 (of een ander type) in een school met de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal bijkomende ondersteuning nodig hebben vanuit een leersteuncentrum. Er kan bijvoorbeeld nood zijn aan inbreng van paramedische expertise van o.a. logopedisten om taal- en communicatievaardigheden te ontwikkelen, of aan psychologische expertise, orthopedagogische expertise enz. De nood aan leersteun binnen de context van de school waar er een taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal is, zal ook altijd worden afgewogen bij de inschrijving en doorheen de schoolloopbaan van de leerlingen.

Bij de inschrijving van een leerling met een IAC-verslag, is dit een inschrijving onder ontbindende voorwaarde. In dat geval gebeurt er binnen de 60 dagen een afweging van de redelijke aanpassingen. Er zal onderzocht worden of er aanpassingen nodig zijn voor het volgen van het gemeenschappelijk curriculum, dan wel of een individueel aangepast curriculum nodig is. Indien de leerling het

²GWH 23 februari 2005, nr. 44/2005.

gemeenschappelijk curriculum kan volgen mits redelijke aanpassingen, wordt het IAC-verslag opgeheven en wordt indien nodig een GC-verslag opgemaakt. Als de leerling ook in de context van de school met een taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal een IAC-verslag nodig heeft, wordt afgewogen of de benodigde redelijke aanpassingen proportioneel zijn en wordt de inschrijving naargelang het resultaat van de afweging definitief gemaakt of ontbonden. Wanneer een leerling zich dus inschrijft met een IAC-verslag, zal steeds onderzocht worden welke ondersteuning er nog nodig is binnen de context van de school met tweetalig aanbod VGT-NL. Het is dus mogelijk dat het IAC-verslag wordt opgeheven door het CLB en dat er een GC-verslag of geen verslag in de plaats komt.

Bij de inschrijving van een leerling met een GC-verslag kan het CLB van de school die de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal inricht, worden betrokken. Verder zal de nood aan leersteun verhelderd worden bij de samenwerking met het leersteuncentrum en bij het bepalen van het leersteuntraject. Waar nodig wordt het CLB betrokken, bijvoorbeeld bij de opstart, evaluatie of afronding van het leersteuntraject. De conclusie kan zijn dat in de context van de nieuwe school geen leersteun nodig is. Het CLB zal dan het GC-verslag opheffen.

Het is met andere woorden dus mogelijk dat leerlingen met een IAC-verslag of een GC-verslag zich inschrijven in de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal en nood hebben aan leersteun vanuit het leersteuncentrum. De vraag of er leersteun nodig is, zal altijd worden bekeken bij de inschrijving/start van de lessen zodat er op maat van de leerling kan worden gewerkt. De conclusie van de vraag of er nood is aan extra ondersteuning kan er bovendien ook toe leiden dat het IAC-verslag of het GC-verslag wordt opgeheven.

Beleidsmaatregelen en doelstelling

De beleidsdoelstelling is aldus het creëren van een taalafdeling Nederlands - Vlaamse Gebarentaal in het gewoon basisonderwijs. Daarvoor worden verschillende beleidsmaatregelen genomen. Hierbij vindt u een overzicht van de beleidsmaatregelen die noodzakelijk zijn voor de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal.

1. Inschrijvingsrecht

Scholen die de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal inrichten, moeten als ze willen aanmelden voor de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal apart capaciteit bepalen en kunnen apart aanmelden voor de taalafdeling.

Verder wordt er een voorrangregeling voorzien voor de dove en slechthorende leerlingen. Zij krijgen voorrang bij de inschrijvingen binnen de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal.

De doelstelling van deze maatregel is dat de kinderen die het nodig hebben, de dove en slechthorende kinderen, meer kans hebben op een plekje binnen de taalafdeling. Door op te leggen dat scholen apart capaciteit moeten bepalen en apart kunnen aanmelden voor de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal, verkleint bovendien het risico dat kinderen zich per ongeluk in de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal zullen inschrijven.

2. Eindtermen

Leerlingen hebben binnen deze taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal ook recht op een kwalitatief, uitdagend curriculum in onder meer Vlaamse Gebarentaal. Daarom krijgen deze leerlingen aangepaste eindtermen.

De eindtermen voor de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal, zullen ontwikkeld worden op dezelfde wijze als de eindtermen basisonderwijs zullen ontwikkeld worden. In afwachting van de ontwikkeling van de eindtermen basisonderwijs en de eindtermen voor de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal, wordt er een tijdelijke oplossing voorzien. De ontwikkelingsdoelen Vlaamse-Gebarentaal type 7 met betrekking tot Vlaamse Gebarentaal en dovenscultuur zijn voor die kinderen wel eindtermen.

Voor kinderen die doof of slechthorend zijn, wordt voorzien dat er kan afgeweken worden van bepaalde eindtermen in het lager onderwijs en bepaalde ontwikkelingsdoelen in het kleuteronderwijs die voor sommige van die kinderen niet haalbaar zijn. Horende kinderen en dove en slechthorende kinderen voor wie het wel haalbaar is, moeten wel alle eindtermen, dus ook bijvoorbeeld de eindtermen Nederlands luisteren en spreken bereiken.

3. Omkadering en werkingsmiddelen

Om een kwalitatief aanbod in de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal te kunnen aanbieden worden er aanvullende lestijden toegekend aan scholen voor de inrichting van die taalafdeling. Er wordt vanuit gegaan dat er 26 lestijden nodig zijn voor het kleuter en per twee leerjaren in het lager onderwijs om klassen in te richten. Verder worden er ook bijkomende werkingsmiddelen voorzien.

4. Oprichting, programmatie en rationalisatienormen

Er wordt voorzien dat scholen vooraleer ze de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal mogen inrichten, een aanvraag moeten indienen bij de Vlaamse Regering. Ze dienen daarvoor een oprichtingsdossier in. De Vlaamse Regering beslist of de school de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal mag inrichten. Zo garanderen we dat enkel kwalitatieve projecten kunnen opstarten.

Verder wordt de delegatie naar de Vlaamse Regering voor het bepalen van de programmatie- en rationalisatienormen opgenomen. Met deze normen wordt het minimaal aantal leerlingen bepaald die nodig zijn voor het oprichten en inrichten van de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal. Met de normen wil de overheid bewaken dat er geen al te kleine (irrationele) entiteiten ontstaan zodat ze haar middelen enkel toekent aan entiteiten met voldoende kritische massa die deze middelen efficiënt en effectief zullen kunnen aanwenden.

Impactanalyse

Dit decreet bevat maatregelen die voor leerlingen die doof of slechthorend zijn en ouders een verdere vooruitgang betekenen op het gebied van recht op en toegang tot het onderwijs in Vlaanderen (art. 24 Grondwet). Er zijn maatregelen die rechtstreeks in het belang van personen jonger dan 25 jaar zijn. Bijgevolg is een JoKER vereist en werd de JoKER verkregen op 2 mei 2023. Hierbij vindt u de JoKER waar alle opties worden geanalyseerd.

JoKER-kind- en jongereneffectrapport

Probleembeschrijving en beleidsdoelstelling

De doelstelling van dit decreet is het verbeteren van de rechten van personen met een handicap door het gebruik van gebarentaal te bevorderen. De doelgroep van deze regelgeving is aldus in de eerste plaats de dove en slechthorende kinderen. Onder de huidige regelgeving kunnen dove en slechthorende kinderen, ofwel les volgen in het buitengewoon onderwijs type 7, ofwel in het gewoon onderwijs, maar met ondersteuning van een tolk voor doven.

Beide opties zijn echter niet ideaal. In het gewoon onderwijs (nuloptie 1) is er vaak een tekort aan tolken, waardoor dove of slechthorende leerlingen niet continu de nodige ondersteuning hebben. Vaak zijn zij ook de enige kinderen in die scholen die doof of slechthorend zijn, waardoor ze niet in Vlaamse Gebarentaal met andere kinderen kunnen spreken en waardoor het sociaal contact soms moeilijker verloopt. Bovendien krijgen ze geen les in Vlaamse Gebarentaal.

In het buitengewoon onderwijs, type 7, (nuloptie 2) hebben dove of slechthorende kinderen dan weer geen contact met kinderen zonder handicap en is er dus geen inclusie. Ook hebben die leerlingen niet automatisch recht op een getuigschrift basisonderwijs.

Daarom werd er gekozen om een apart aanbod in het gewoon onderwijs te voorzien waarbij er les wordt gegeven in Vlaamse Gebarentaal en Nederlands. Scholen voor het gewoon onderwijs kunnen een aparte taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal oprichten waar er les wordt gegeven in Vlaamse Gebarentaal en Nederlands. Er worden diverse beleidsmaatregelen genomen om te garanderen dat het aanbod een kwalitatief aanbod zal zijn.

Inschrijvingsrecht	Er komt een voorrangsgroep voor dove en slechthorende kinderen om zeker te zijn dat de beoogde doelgroep voldoende kans heeft op een plaatsje binnen de school
Eindtermen	Aangepaste eindtermen waarbij de mogelijkheid gegeven wordt aan dove en slechthorende leerlingen dat bepaalde eindtermen, zoals de eindtermen voor Nederlands 'spreken' niet bereikt moeten worden.
Omkadering en werkingsmiddelen	Er worden aanvullende lestijden toegekend aan scholen voor de inrichting van die taalafdeling. Er wordt vanuit gegaan dat er 26 lestijden nodig zijn voor het kleuter en per twee leerjaren in het lager onderwijs om klassen in te richten. Zo wordt er gegarandeerd dat ook met een klein aantal leerlingen een kwalitatief aanbod kan worden ingericht met een eigen leerkracht.
Oprichtingsdossier	Scholen die de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal willen inrichten moeten een oprichtingsdossier indienen bij de Vlaamse Regering. Zo kan er voor de opstart van de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal al gecontroleerd worden

Vergelijking van de opties

Met dit decreet zullen dove en slechthorende kinderen dus drie opties hebben om onderwijs (op maat) te volgen. De voor- en nadelen van de opties worden hier weergegeven.

	Apart aanbod Nederlands-Vlaamse gebarentaal (gekozen optie)	Les in gewoon onderwijs met doventolken (nuloptie 1)	Les in het buitengewoon basisonderwijs type 7 (nuloptie 2)
--	---	--	--

Inclusie	Er wordt les gevolgd in het gewoon onderwijs, maar het is mogelijk dat er in aparte klassen les wordt gegeven. Co-teaching met de horende leerlingen is ook een optie.	Er wordt les gevolgd in een klas maar met ondersteuning met een doventolk	Geen inclusie
Les in Vlaamse Gebarentaal	Leerkrachten Vlaamse Gebarentaal leren de kinderen de taal aan en geven ook les in de taal.	Er zijn niet voldoende doventolken om alle lessen te tolken. Bovendien leren zij ook de kinderen geen Vlaamse Gebarentaal aan wat ertoe leidt dat er niet wordt ingezet op de taalontwikkeling in Vlaamse Gebarentaal	In niet alle scholen is het mogelijk om les te krijgen in Vlaamse Gebarentaal
Contact met andere (dove) kinderen	Dove kinderen volgen les met andere dove kinderen, met horende kinderen en zitten op dezelfde school als horende kinderen	Weinig tot geen contact met andere dove kinderen omdat ze vaak niet in dezelfde school zijn ingeschreven. Contact met andere kinderen en leerkrachten verloopt ook moeilijker zonder tolk	Dove kinderen kunnen in de klas zitten met andere dove kinderen maar hebben geen contact met kinderen zonder handicap.
Getuigschrift basisonderwijs en eindtermen	Aangepaste eindtermen waarbij onder andere de eindtermen zoals Nederlands Spreken niet meer moeten worden bereikt.	Geen aangepaste eindtermen	Geen eindtermen van toepassing, maar enkel onderwijsdoelen waardoor het moeilijker kan zijn om een getuigschrift basisonderwijs te verkrijgen.

De gekozen optie komt dus tegemoet aan verschillende nadelen die voorkomen bij de nulopties.

De verschillende nulopties blijven bovendien behouden. Kinderen die te ver wonen van een school die de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal inricht of die liever niet inschrijven in een taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal, kunnen zich nog altijd in het eentalige aanbod inschrijven in het

gewoon onderwijs of kunnen zich inschrijven in een type-7 school. Dit voorontwerp van decreet creëert met andere woorden enkel meer mogelijkheden voor die leerlingen. Bij de voorbereiding van dit decreet werd bovendien een klankbordgroep met onder meer vertegenwoordigers uit de dovengemeenschap en het kinderrechtencommissariaat betrokken.

Implementatie

De onderwijsinspectie zal instaan voor de controle op de kwaliteit in de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal.

Er wordt ook een evaluatie voorzien om vast te stellen of dit decreet zijn doelstellingen bereikt.

C. Totstandkomingsprocedure

D. Bevoegdheid van de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest

Dit voorontwerp van decreet regelt een gemeenschapsbevoegdheid.

II. Toelichting bij de artikelen

Hoofdstuk 1. Inleidende bepaling

Artikel 1

Dit artikel behoeft geen verdere toelichting.

Hoofdstuk 2. Wijzigingen van het decreet basisonderwijs van 25 februari 1997

Artikel 2

In punt 1 wordt de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal opgenomen bij de definitie van herstructurering.

In punt 2° wordt de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal opgenomen bij de definitie van programmatienorm.

In punt 3° wordt de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal opgenomen bij de definitie van rationalisatienorm.

In punt 4° wordt de definitie van "taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal" ingevoegd. Volgens de definitie is de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal een aparte afdeling binnen het gewoon onderwijs waar er les wordt gegeven in Vlaamse Gebarentaal en Nederlands.

Artikel 3

De taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal wordt zowel in het kleuter- als in het lager onderwijs ingericht. De school krijgt wel de tijd om op te bouwen. Een schoolbestuur kan ervoor kiezen om leerjaar per leerjaar op te richten en om het lager onderwijs in de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal pas in te richten nadat de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal volledig is ingericht in het kleuteronderwijs. De school kan er dus voor kiezen om pas alle leerjaren na negen jaar inrichten.

Als een school geen inschrijvingen heeft in bijvoorbeeld het kleuteronderwijs, maar waar het wel mogelijk is om in te schrijven, voldoet de school aan de

voorwaarde van het organiseren van de taalafdeling in dat niveau, bijvoorbeeld het kleuteronderwijs.

Artikel 4

Artikel 11 wordt opnieuw ingevoegd in het decreet basisonderwijs. Dit artikel bepaalt wat het algemene doel is van de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal. Het doel is met name het creëren van een lesaanbod Nederlands-Vlaamse Gebarentaal binnen het gewoon onderwijs voor dove of slechthorende kinderen en voor ander kinderen die in dit aanbod geïnteresseerd zijn, bijvoorbeeld horende kinderen van dove ouders. Verder wordt er duidelijk bepaald dat de taalafdeling moet geëvalueerd worden. In de analyse en beoordeling van de financiële impact van de omkadering en werkingsmiddelen wordt minstens ook een vergelijking gemaakt met de financiering van andere onderwijsvormen zoals buitengewoon onderwijs type 7.

Artikel 5

Dit artikel schrijft in artikel 11 quater van het decreet basisonderwijs een uitzondering in voor het afnemen van de taalscreening voor leerlingen in de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal in het gewoon onderwijs die doof of slechthorend zijn. Bij hen zijn leraren niet verplicht om de taalscreening Nederlands af te nemen. Zij moeten dus ook geen taalintegratietraject volgen. Scholen kunnen er uiteraard wel voor kiezen om de taalscreening af te nemen bij dove of slechthorende kinderen, als ze dit opportuun achten.

Artikel 6

Dit artikel past de toelatingsvoorwaarden tot het lager onderwijs aan. Elke leerling krijgt bij de overgang tot het lager onderwijs een advies over de beheersing van het Nederlands. Bij kinderen die onvoldoende aanwezig waren om rechtstreeks toegelaten te worden tot het lager onderwijs, moeten de klassenraad kleuteronderwijs bij hun advies en de klassenraad lager onderwijs bij hun beslissing ook de beheersing van het Nederlands meenemen. Die verplichting om de beheersing van het Nederlands mee te nemen wordt geschrapt voor kinderen die doof of slechthorend zijn.

Voor de rest verandert er niets. Voor kinderen die onvoldoende aanwezig waren in het kleuteronderwijs om rechtstreeks toegelaten te worden tot het lager onderwijs in de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal is er nog steeds ofwel een gunstig advies van de klassenraad kleuteronderwijs nodig of een gunstige beslissing van de klassenraad lager onderwijs nodig. Er hoeft alleen niet verplicht rekening te worden gehouden met de beheersing van het Nederlands. Een klassenraad kan bijvoorbeeld wel rekening houden met de beheersing van de Vlaamse Gebarentaal.

Artikel 7

Artikel 14/0 van het decreet basisonderwijs regelt de vervroegde instap in het lager onderwijs en stelt dat de regels opgenomen in artikel 13/1 wat betreft de toelatingsvoorwaarden tot het lager onderwijs voor leerlingen die 6 jaar worden voor 1 januari van het lopende schooljaar en die minder dan 290 halve dagen aanwezig waren van toepassing zijn op de vervroegde instappers. Dat principe geldt ook voor de taalafdeling, maar de verwijzing naar paragraaf 4/1 van artikel 13/1 moet worden opgenomen in artikel 14/0. Ook voor de vervroegde instappers in de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal geldt voor dove en slechthorende leerlingen namelijk dat er geen rekening moet worden gehouden met de beheersing van het Nederlands.

Artikel 8

Dit artikel voegt een nieuwe onderafdeling in die luidt als volgt: "D/1 Bijzondere regeling betreffende de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal."

Artikel 9

Er zijn aangepaste eindtermen voor de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal. Het is dus in theorie mogelijk dat een leerling alle eindtermen van het eentalig programma kan behalen, maar niet de eindtermen Vlaamse-Gebarentaal. Dat kind moet uiteraard zijn getuigschrift basisonderwijs kunnen verkrijgen. Daarom wordt de mogelijkheid voorzien dat de klassenraad bij die leerlingen waarbij het niet haalbaar is om de eindtermen Vlaamse Gebarentaal te bereiken de inschrijving omzet naar een inschrijving in die school maar in het eentalig aanbod.

Artikel 10

Er wordt bepaald dat in het schoolreglement (artikel 37 decreet basisonderwijs) een bepaling moet worden opgenomen waarin de mogelijkheid en de procedure zoals bepaald in artikel 17 van het decreet basisonderwijs om een inschrijving in de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal om te zetten in een inschrijving buiten de taalafdeling staat beschreven.

Artikel 11

Dit artikel bepaalt dat bij de inschrijving een school ook aan de bevoegde diensten van de Vlaamse Gemeenschap moet doorgeven of de leerling is ingeschreven in de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal.

Paragraaf 5 bepaalt dat de school ook moet opvragen of de leerling doof of slechthorend is. Dit is noodzakelijk om vast te stellen of de leerling recht heeft op een inschrijving bij voorrang en of een leerling recht heeft op een afwijking van de eindtermen. Het bewijs van doof of slechthorend zijn, wordt geleverd via medisch attest of met andere document bepaald door de Vlaamse Regering. Een voorbeeld van een ander document zou een verslag van een audioloog kunnen zijn. De school is verwerkingsverantwoordelijke en bewaart het attest tot een jaar nadat de leerling ingeschreven was in de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal.

Artikel 12

Dit artikel bepaalt dat een leerling een gegarandeerde schoolloopbaan heeft als de leerling moet veranderen van een inschrijving in de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal naar een inschrijving binnen de school maar buiten de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal.

Artikel 13

In punt 1° en in punt 2° wordt er bepaald dat scholen die de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal inrichten apart moeten bepalen of ze voor die afdeling wil kunnen weigeren op basis van capaciteit.

In punt 3° wordt de verwijzing naar de voorrangsgroep voor de doven en slechthorenden in de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal toegevoegd.

In punt 4° wordt bepaald dat scholen gelegen in het LOP Antwerpen en het LOP Gent die de taalafdeling Nederlands -Vlaamse Gebarentaal inrichten, niet verplicht zijn om voor de inschrijvingen in die taalafdeling gezamenlijk aan te melden met de andere scholen gelegen binnen het LOP. De reden hiervoor is om verwarring te voorkomen. Als een school twee keer in hetzelfde systeem zit, één keer met zijn eentalig aanbod en één keer met de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal, kan het verwarrend zijn bij de aanmeldingen.

Artikel 14

Dit artikel neemt de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal op in de lijst met niveaus waarvoor de ventielprocedure kan worden toegepast.

Artikel 15

In dit artikel wordt de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal toegevoegd aan de lijst van niveaus die opgesomd zijn in de definitie van aanmelden (punt 1°) en wordt een verwijzing naar de voorrangsgroepen en de ordeningswijze in de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal toegevoegd (punt 2°).

Artikel 16

Dit artikel past een opsomming aan met een verwijzing naar artikel 37/12 waar de lijst met niveaus (school, vestigingsplaats, taalafdeling, eventueel per leerjaar of per geboortjaar) waarvoor moet worden beslist of er al dan niet geweigerd wordt op basis van capaciteit is opgenomen (punt 1°) en voegt een verwijzing naar de voorrangsgroepen in de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal toe (punt 2°).

Artikel 17

In punt 1° wordt een verwijzing naar de voorrangsgroepen en de ordeningscriteria toegevoegd binnen de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal.

In punt 2° wordt er afgeweken van het principe dat in LOP-gebied en in gemeenten scholen die moeten weigeren op basis van capaciteit gezamenlijk moeten aanmelden voor de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal.

Scholen kunnen dus voor de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal een aparte aanmeldingsprocedure organiseren. Als de aanmeldingsprocedure apart wordt georganiseerd voor de aanmeldingen en inschrijvingen in de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal is er geen goedkeuring over de aanmeldingsprocedure van het LOP vereist. Voor het eentalig aanbod Nederlands moeten ze wel nog meedoen met de gezamenlijke aanmeldingsprocedure en is goedkeuring van het LOP vereist.

Artikel 18

In punt 1° wordt ingeschreven dat er apart capaciteit moet worden bepaald voor de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal.

In punt 2° wordt een verwijzing naar de voorrangsgroep in de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal opgenomen.

In punt 3° wordt er bepaald dat scholen altijd capaciteit kunnen verhogen in de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal.

In punt 4° wordt er bepaald dat als na het einde van de aanmeldingsperiode blijkt dat in de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal of een capaciteit blijkt dat er vrije plaatsen zijn die vrije plaatsen kunnen worden verschoven van de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal naar een andere capaciteit in de school waar de school moet weigeren op basis van capaciteit of omgekeerd.

Artikel 19

Met dit artikel wordt een verwijzing naar de voorrangsgroep van de taalafdeling toegevoegd.

Artikel 20

Met dit artikel wordt de voorrangsgroep voor de dove en slechthorende kinderen voor de taalafdeling ingevoegd. Omwille van de duidelijkheid en de rechtszekerheid wordt er een apart artikel ingevoegd voor de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal. De voorrangsgroep van de doven en slechthorenden wordt gelijktijdig toegepast met de voorrang van de kinderen van personeel en dus na de voorrang van de broers en zussen. Deze voorrangsgroep wordt ingevoerd omdat doven en slechthorenden de eerste en voornaamste

doelgroep zijn van deze taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal. Zij hebben ook het meest nood aan het leren van Vlaamse Gebarentaal.

De voorrangsgroep van de kinderen die doof of slechthorend zijn wordt op gelijke voet gezet met de categorie van kinderen van personeel. De reden hiervoor is dat de categorie van kinderen van personeel al bij al weinig voorkomt. Daarnaast indien er toch zou worden geweigerd op basis van capaciteit binnen de groep van de kinderen van personeel en van de kinderen die doof of slechthorend zijn, dan worden gewoon de ordeningscriteria toegepast zoals die van toepassing zijn op de overige kinderen.

Artikel 21

Met dit artikel wordt de wijze van ordening voor de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal bepaald, zowel als er bij het aanmelden gewerkt wordt met een aparte inschrijvingsperiode voor de voorrangsgroepen als wanneer de voorrangsgroepen mee worden genomen met de aanmeldingen. Er wordt gewerkt met een apart artikel om meer rechtszekerheid te bieden. Er is met name geen voorrang voor de ondervertegenwoordigde groep en wel een absolute voorrang voor de dove en slechthorende kinderen. Deze voorrangsgroep staat op gelijke hoogte met de voorrangsgroep van de kinderen van personeel. De ordeningscriteria zijn wel dezelfde.

Artikel 22

Dit artikel bepaalt dat de voorrangsgroep van de ondervertegenwoordigde groep niet kan worden toegepast in de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal.

Artikel 23

Dit artikel voegt een verwijzing naar de voorrangsgroepen in de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal toe.

Artikel 24

Dit artikel bepaalt dat bij de inschrijving een school ook aan de bevoegde diensten van de Vlaamse Gemeenschap moet doorgeven of de leerling is ingeschreven in de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal.

Paragraaf 5 bepaalt dat de school ook moet opvragen of de leerling doof of slechthorend is. Dit is noodzakelijk om vast te stellen of de leerling recht heeft op een inschrijving bij voorrang en of een leerling recht heeft op een afwijking van de eindtermen. Het bewijs van doof of slechthorend zijn, wordt geleverd via medisch attest of met andere document bepaald door de Vlaamse Regering. Een voorbeeld van een ander document zou een verslag van een audioloog kunnen zijn. De school is verwerkingsverantwoordelijke en bewaart het attest tot een jaar nadat de leerling ingeschreven was in de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal.

Artikel 25

Dit artikel bepaalt dat een leerling een gegarandeerde schoolloopbaan heeft als de leerling moet veranderen van een inschrijving in de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal naar een inschrijving binnen de school maar buiten de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal.

Artikel 26

Dit artikel bepaalt dat schoolbesturen met een school of vestigingsplaats gelegen in Brussel Hoofdstad niet verplicht zijn om de inschrijvingen in de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal te laten vooraf gaan door een aanmeldingsprocedure en dat ze voor inschrijvingen in de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal niet verplicht zijn om in te stappen in de gezamenlijke aanmeldingsprocedure.

Als een schoolbestuur beslist om niet te weigeren op basis van capaciteit in de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal, dan zijn de bepalingen die de organisatie van de inschrijvingen in niet-aanmeldende scholen buiten Brussel-Hoofdstad van toepassing op de inschrijvingen in de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal in een school of vestigingsplaats in Brussel-Hoofdstad.

Als een schoolbestuur beslist om wel te weigeren op basis van capaciteit dan worden de inschrijvingen georganiseerd via een aanmeldingsprocedure.

Artikel 27

In dit artikel wordt de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal toegevoegd aan de lijst van niveaus die opgesomd zijn in de definitie van aanmelden (punt 1°) en wordt een verwijzing naar de voorrangsgroepen en de ordeningswijze in de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal toegevoegd (punt 2°).

Artikel 28

In punt 1° wordt de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal in de lijst met niveaus waarvoor een schoolbestuur moet melden of ze al dan niet wil weigeren op niveau van de voorrangsgroepen van broers en zussen, kinderen van personeel en kinderen die doof of slechthorend zijn voor de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal.

In punt 2° wordt er bepaald dat voor de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal een schoolbestuur moet melden of ze de inschrijvingen laat organiseren via een aanmeldingsprocedure.

Artikel 29

In punt 1° wordt een verwijzing naar de voorrangsgroepen en de ordeningscriteria toegevoegd binnen de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal.

In punt 2° wordt er afgeweken van het principe dat in LOP-gebied en in gemeenten scholen die moeten weigeren op basis van capaciteit gezamenlijk moeten aanmelden voor de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal.

Scholen kunnen dus voor de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal een aparte aanmeldingsprocedure organiseren. Als de aanmeldingsprocedure apart wordt georganiseerd voor de aanmeldingen en inschrijvingen in de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal is er geen goedkeuring over de aanmeldingsprocedure van het LOP vereist. Voor het eentalig aanbod Nederlands moeten ze wel nog meedoen met de gezamenlijke aanmeldingsprocedure en is goedkeuring van het LOP vereist.

Artikel 30

In punt 1° wordt er bepaald op welke niveaus een schoolbestuur verplicht capaciteit moet bepalen. De taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal wordt hieraan toegevoegd. Verder is er nog steeds opgenomen dat die capaciteit eventueel op niveau van het leerjaar of geboortjaar kan bepaald worden.

In punt 2° wordt de verwijzing naar de voorrangsgroepen aangepast.

In punt 3° wordt er bepaald dat scholen altijd capaciteit kunnen verhogen in de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal.

In punt 4° wordt er bepaald dat als na het einde van de aanmeldingsperiode blijkt dat in de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal of een capaciteit blijkt dat er vrije plaatsen zijn die vrije plaatsen kunnen worden verschoven van de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal naar een andere capaciteit in de school waar de school moet weigeren op basis van capaciteit of omgekeerd.

Artikel 31

Met dit artikel wordt de voorrangsgroep voor de dove en slechthorende kinderen voor de taalafdeling ingevoegd. Omwille van de duidelijkheid en de rechtszekerheid wordt er een apart artikel ingevoegd voor de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal. De voorrangsgroep van de doven en slechthorenden wordt gelijktijdig toegepast met de voorrang van de kinderen van personeel en dus na de voorrang van de broers en zussen. Deze voorrangsgroep wordt ingevoerd omdat doven en slechthorenden de eerste en voornaamste doelgroep zijn van deze taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal. Zij hebben ook het meest nood aan het leren van Vlaamse Gebarentaal.

De voorrangsgroep van de kinderen die doof of slechthorend zijn wordt op gelijke voet gezet met de categorie van kinderen van personeel. De reden hiervoor is dat de categorie van kinderen van personeel al bij al weinig voorkomt. Daarnaast indien er toch zou worden geweigerd op basis van capaciteit binnen de groep van de kinderen van personeel en van de kinderen die doof of slechthorend zijn, dan worden gewoon de ordeningscriteria toegepast zoals die van toepassing zijn op de overige kinderen.

Artikel 32

Dit artikel bepaalt dat er geen voorrang wordt gegeven aan kinderen waarvan een van de ouders het Nederlands machtig is voor inschrijvingen in de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal.

Artikel 33

Met dit artikel wordt de wijze van ordening voor de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal bepaald, zowel als er bij het aanmelden gewerkt wordt met een aparte inschrijvingsperiode voor de voorrangsgroepen als wanneer de voorrangsgroepen mee worden genomen met de aanmeldingen. Er wordt gewerkt met een apart artikel om meer rechtszekerheid te bieden. Er is met name geen voorrang voor de ondervertegenwoordigde groep en wel een absolute voorrang voor de dove en slechthorende kinderen. Deze voorrangsgroep staat op gelijke hoogte met de voorrangsgroep van de kinderen van personeel. De ordeningscriteria zijn wel dezelfde.

Artikel 34

Dit artikel bepaalt dat de voorrangsgroep van de ondervertegenwoordigde groep niet kan worden toegepast in de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal.

Artikel 35

Er wordt een verwijzing naar de voorrangsgroep binnen de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal toegevoegd

Artikelen 36 en 37

Deze artikelen voegen de leergebieden 'Vlaamse gebarentaal' en 'dovencultuur' toe in het kleuteronderwijs en het lager onderwijs in de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal.

Artikel 38

Dit artikel bepaalt dat in scholen waar ook de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal wordt ingericht aan leerlingen die niet in de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal zijn ingeschreven, al facultatief vanaf het kleuteronderwijs Vlaamse Gebarentaal kan worden aangeboden.

Er is een uitzondering voor de scholen gelegen in het tweetalig gebied Brussel-Hoofdstad of in de randgemeenten of in de taalgrensgemeenten. Daar geldt voor de eentalige klassen dat het tweede taalonderricht Frans is. Binnen de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal is na Vlaamse Gebarentaal en Nederlands dan de tweede taal in Brussel-Hoofdstad, de randgemeenten en de

taalgrensgemeenten, het Frans. Wel kunnen die scholen met een taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal buiten de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal waar het leergebied Frans al wordt aangeboden, ook Vlaamse Gebarentaal aanbieden.

Artikel 39

Er wordt een paragraaf 6 ingevoegd die bepaalt voor welke ontwikkelingsdoelen een klassenraad kan beslissen dat ze niet moeten worden nagestreefd bij kinderen in het kleuteronderwijs die doof of slechthorend zijn. Het is de klassenraad die na instemming de ouders bepaalt welke onderwijsdoelen niet moeten worden nagestreefd. De lijst met onderwijsdoelen waarvoor beslist kan worden dat ze niet moeten worden nagestreefd is opgenomen in bijlage 5 die wordt opgenomen met dit decreet.

Het is niet mogelijk om aparte ontwikkelingsdoelen voor het kleuteronderwijs in de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal te bepalen. De ontwikkelingsdoelen type 7 zijn bepaald voor het volledige basisonderwijs en niet specifiek voor het kleuteronderwijs. Die ontwikkelingsdoelen hebben dus bijvoorbeeld betrekking op onderscheiden van zinsneden, syntaxis en morfologie etc. Scholen kunnen uiteraard wel zelf eigen ontwikkelingsdoelen bepalen.

Er wordt een paragraaf 7 ingevoegd die bepaalt dat, in afwachting van de ontwikkeling van nieuwe ontwikkelingsdoelen en eindtermen, voor leerlingen die doof of slechthorend zijn, afwijkingen mogelijk zijn op de bepaalde eindtermen. De eindtermen waar een afwijking op mogelijk is, zijn opgenomen in bijlage 5 die wordt opgenomen met dit decreet.

Deze afwijkingsmogelijkheid verschilt van de mogelijkheid om dispenserende maatregelen te nemen. Een school kan als dispenserende maatregel beslissen om doelen toe te voegen en een leerling vrij te stellen van doelen van het gemeenschappelijk curriculum maar moet die doelen, waar mogelijk, vervangen door gelijkwaardige doelen, in die mate dat ofwel de doelen voor de studiebekrachtiging in functie van de finaliteit voor het onderwijsniveau ofwel de doelen voor het doorstromen naar het beoogde vervolgonderwijs, nog in voldoende mate kunnen bereikt worden.

De afwijkingsmogelijkheid die hier voorzien is, vereist niet dat er gelijkwaardige doelen bepaald worden. Het niet behalen van die eindtermen waarvan is afgeweken heeft bijgevolg dan ook geen invloed op de studiebekrachtiging van de leerling.

Het is de klassenraad die na instemming van de ouders bepaalt welke eindtermen niet haalbaar zijn en waarvoor er dus een afwijking voorzien wordt. De directie legt de beslissing vast in een afsprakenkader. Dit afsprakenkader wordt bewaard tot een schooljaar nadat de leerling is ingeschreven in de school. De school is verwerkingsverantwoordelijke.

Scholen en leraren kunnen altijd de eindtermen waarvoor een afwijking gegeven is, opnemen als een ontwikkelingsdoel. Dit betekent dat scholen en leraren er altijd voor kunnen kiezen om bijvoorbeeld de kennis van het Nederlands zoveel als mogelijk na te streven bij de kinderen die ingeschreven zijn in de taalafdeling en die doof of slechthorend zijn.

In paragraaf 8 wordt bepaald dat in afwachting van de ontwikkeling van nieuwe ontwikkelingsdoelen en eindtermen, een aantal ontwikkelingsdoelen voor het buitengewoon onderwijs het statuut van eindterm krijgen in de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal. De ontwikkelingsdoelen die als eindterm worden opgenomen, zijn de ontwikkelingsdoelen voor het buitengewoon onderwijs type 7 met betrekking tot Communicatie en taal: Vlaamse Gebarentaal

en de ontwikkelingsdoelen voor het buitengewoon onderwijs type 7 met betrekking tot Wereldoriëntatie: Dovencultuur, vermeld in bijlage 1 van het Besluit van de Vlaamse regering van 31 januari 2003 tot bepaling van de ontwikkelingsdoelen voor het buitengewoon basisonderwijs type 7.

Er zijn een aantal ontwikkelingsdoelen van Communicatie en taal: Vlaamse Gebarentaal en Wereldoriëntatie: Dovencultuur die geen eindterm of ontwikkelingsdoel zijn. De reden hiervoor is dat bijvoorbeeld in geval van signwriting niet relevant zijn omdat schrijven in het Nederlands gebeurt of omdat ze niet meer up to date zijn. Voor het buitengewoon onderwijs type 7 is dit minder een probleem omdat deze ontwikkelingsdoelen enkel ontwikkelingsdoelen zijn en dus niet te bereiken. Bij eindtermen is dit verhaal echter anders en daarom wordt hier bepaald dat ze geen eindterm of ontwikkelingsdoel zijn.

Artikel 40

Dit artikel bepaalt dat elke school die de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal inricht, ook optreedt als examenschool voor leerlingen die doof of slechthorend zijn en die hun getuigschrift basisonderwijs wensen te behalen. Voor deze kinderen kan de examencommissie ook afwijkende eindtermen voorzien. Voor deze leerlingen zijn de ontwikkelingsdoelen type 7 van toepassing als de eindtermen net zoals voor leerlingen die ingeschreven zijn in de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal.

Artikel 41

Dit artikel bepaalt dat een schoolbestuur de financiering voor de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal kan verliezen indien er niet meer voldaan wordt aan de programmatie- en rationalisatienormen.

Artikel 42

Dit artikel bepaalt dat kinderen die Vlaamse Gebarentaal thuis spreken en les volgen in de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal niet aantikken op het leerlingenkenmerk c, met name de taal die de leerling spreekt, verschilt van de onderwijstaal. Vlaamse Gebarentaal is geen onderwijstaal. Het Nederlands is de onderwijstaal en zonder dit artikel zouden leerlingen die Vlaamse Gebarentaal thuis spreken en les volgen in de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal aantikken op dit leerlingenkenmerk c. Dit willen we verhinderen omdat die kinderen wel degelijk een van de talen waarin onderwijs wordt gegeven spreken. Dit betekent dus dat een kind die ingeschreven is in de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal en die thuis Nederlands of Vlaamse Gebarentaal spreekt, niet aantikt op het leerlingenkenmerk c.

Artikel 43

Dit artikel bepaalt dat de teldag voor het bijkomend werkingsbudget de eerste schooldag van oktober van het lopende schooljaar is voor de eerste drie bestaansjaren van de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal.

Artikelen 44 en 45

Er wordt een bijkomend werkingsbudget toegekend aan de school voor leerlingen die ingeschreven zijn in de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal. Dit bijkomend werkingsbudget bedraagt 316,5 euro per leerling ingeschreven in de taalafdeling.

Dit bedrag is de helft van het verschil tussen het werkingsbudget dat per leerling toegekend wordt aan leerlingen in het gewoon basisonderwijs en leerlingen in het buitengewoon basisonderwijs type 7. Er wordt gekozen voor dit bedrag aangezien het de verwachting is dat de leerlingen die instromen in dit aanbod deels uit het buitengewoon onderwijs komen en deels al zijn ingeschreven in het gewoon onderwijs.

Artikel 46

Dit artikel past de titel van onderafdeling 2bis aan en neemt de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal mee op in de opsomming.

Artikelen 47 en 48

Er wordt een extra onderafdeling E toegevoegd over het oprichten van de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal. Deze afdeling bestaat uit één artikel 113.

Artikel 113 voorziet dat een school die de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal wil oprichten aan bepaalde voorwaarden moet voldoen. De school moet aan de programmatienormen voor de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal voldoen. De school moet voldoen aan de programmatienormen op de eerste schooldag van oktober van het eerste schooljaar na goedkeuring door de Vlaamse Regering of in geval van uitstel op de eerste schooldag van het daarop volgende schooljaar.

Het schoolbestuur moet ook een oprichtingsdossier indienen dat aan volgende kwaliteitsvoorwaarden moet voldoen:

- Overleg met de schoolraad of onderhandeling in het lokaal comité
- Omgevingsanalyse die de leefbaarheid van het programmatievoorstel evalueert
- De vereiste infrastructuur moet aanwezig zijn
- De reeds bestaande expertise moet in het dossier worden weergegeven

De Vlaamse Regering kan bijkomende voorwaarden vastleggen.

Het oprichtingsdossier moet uiterlijk 30 november van het voorafgaande schooljaar aan de bevoegde diensten van de Vlaamse Gemeenschap worden ingediend. Dit oprichtingsdossier wordt ook aan de Vlaamse Onderwijsraad en de adviescommissie Vlaamse Gebarentaal bezorgd.

Een school die een taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal wil oprichten in het schooljaar 2024-2025 kan een oprichtingsdossier indienen tot en met 1 april 2024.

De regering neemt de beslissing over de oprichting na advies van de bevoegde diensten van de Vlaamse Gemeenschap, de Vlaamse Onderwijsraad, de onderwijsinspectie en de adviescommissie Vlaamse Gebarentaal.

In paragraaf 4 wordt er voorzien dat scholen die de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal al hebben ingericht, maar vervolgens maximaal twee opeenvolgende jaren de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal niet hebben ingericht opnieuw de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal kunnen inrichten zonder dat hiervoor opnieuw een oprichtingsdossier moet worden ingediend en goedkeuring moet verkregen worden van de Vlaamse Regering.

Artikel 49

Dit artikel neemt de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal mee op in de lijst van scholen, vestigingsplaatsen, types en niveaus die gesubsidieerd kunnen blijven. Ook al wordt niet meer voldaan aan de rationalisatienorm.

Artikel 50

Er wordt voorzien dat er rationalisatienormen worden opgenomen voor de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal.

Artikel 51

Dit artikel bepaalt dat kinderen die Vlaamse Gebarentaal thuis spreken en les volgen in de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal niet aantikken op het leerlingenkenmerk 3, met name de taal die de leerling spreekt, verschilt van de onderwijstaal. Vlaamse Gebarentaal is geen onderwijstaal. Het Nederlands is de onderwijstaal en zonder dit artikel zouden leerlingen die Vlaamse Gebarentaal thuis spreken en les volgen in de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal aantikken op dit leerlingenkenmerk 3. Dit willen we verhinderen. Dit betekent dus dat een kind die ingeschreven is in de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal en die thuis Nederlands of Vlaamse Gebarentaal spreekt, niet aantikt op het leerlingenkenmerk c.

Artikel 52

Er worden aanvullende lestijden toegekend voor de inrichting van de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal.

Artikelen 53 en 54

Er wordt een nieuwe sectie toegevoegd over aanvullende lestijden voor de inrichting van de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal.

In de sectie, ingevoegd met het vorig artikel, wordt een artikel 139vicies ingevoegd. In paragraaf 1 van dit artikel wordt bepaald dat er aanvullende lestijden worden toegekend voor de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal.

In paragraaf 2 wordt de berekening opgenomen voor de toekenning van aanvullende lestijden in het kleuteronderwijs. Er worden $26 - (1,3 * L)$ lestijden toegekend. De berekening kan er niet toe leiden dat er een negatief aantal aanvullende lestijden wordt toegekend.

Er wordt bepaald dat als er geen enkele kleuter is ingeschreven in de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal er geen aanvullende lestijden worden toegekend voor het kleuteronderwijs in de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal.

De lestijden worden als volgt afgerond: als het eerste cijfer na de komma groter is dan vier, wordt er afgerond naar het hogere geheel getal. Als het eerste cijfer na de komma kleiner is dan of gelijk is aan vier, wordt er afgerond naar het lagere geheel getal.

In paragraaf 3 wordt voorzien dat voor de leerlingen ingeschreven in het lager onderwijs in het tweetalig opleidingsaanbod Nederlands-Vlaamse Gebarentaal, de scholen die leerlingen indelen in drie verschillende leerlingengroepen. De lestijden worden berekend als $26 - (1,3 * L)$, waarbij L het aantal leerlingen is die ingedeeld zijn in die leerlingengroep. De berekening kan er niet toe leiden dat er een negatief aantal aanvullende lestijden wordt toegekend.

Er wordt bepaald dat als er geen enkele kleuter is ingedeeld in een leerlingengroep er geen aanvullende lestijden worden toegekend voor die leerlingengroep van de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal.

De lestijden worden als volgt afgerond: als het eerste cijfer na de komma groter is dan vier, wordt er afgerond naar het hogere geheel getal. Als het eerste cijfer na de komma kleiner is dan of gelijk is aan vier, wordt er afgerond naar het lagere geheel getal.

Paragraaf 4 voorziet dat er aanvullende lestijden voor de inrichting van de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal ieder jaar worden berekend op 1 februari van het voorafgaande schooljaar behalve voor de eerste drie bestaansjaren van de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal waar de teldag 1 oktober van het lopende schooljaar is. Ook indien omwille van bijvoorbeeld een andere herstructurering de telling van de gehele school op 1 oktober van het lopende schooljaar gebeurt, wordt voor de berekening van de aanvullende lestijden ook op 1 oktober van het lopende schooljaar geteld.

Artikel 55

Dit artikel bepaalt dat voor het tellen van de leerlingen voor de toekenning van de omkadering (buiten de omkadering van de specifieke aanvullende lestijden), leerlingen die ingeschreven zijn in de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal behoren tot hetzelfde taalstelsel als leerlingen die ingeschreven zijn in een school of afdeling waar de onderwijstaal het Nederlands is.

Artikel 56

Dit artikel voegt een bijlage 5 toe aan het decreet basisonderwijs. In die bijlage 5 zijn de exacte ontwikkelingsdoelen voor het gewoon kleuteronderwijs en de exacte eindtermen voor het gewoon lager onderwijs opgenomen waarvan beslist kan worden dat ze niet na te streven zijn of waarvoor een afwijking kan worden voorzien.

Hoofdstuk 3. Overgangsbepalingen

Artikelen 57 en 58

Deze artikelen bepalen een overgangsregeling voor de inschrijvingen in de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal voor het schooljaar 2024-2025. De regeling is enkel van toepassing als scholen willen weigeren op basis van capaciteit in de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal. In dat geval moeten die scholen niet aanmelden voor de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal (dit is opgenomen in paragraaf 1).

De scholen bepalen dan zelf de startdatum van de inschrijvingen en de inschrijvingen binnen de voorrangperiodes en communiceren die startdatum voor de start van de inschrijvingen binnen elke voorrangperiode en voor de start van de overige inschrijvingen. Ook kan de capaciteit van de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal op elk moment verhoogd worden. Een schoolbestuur noteert in chronologische volgorde alle inschrijvingen en weigeringen in een inschrijvingsregister. Een schoolbestuur weigert elke bijkomende inschrijving wanneer de capaciteit overschreden wordt.

Er zijn twee voorrangperiodes, een voorrangperiode van 1 week voor de broers en zussen die al zijn ingeschreven in die school en 1 voorrangperiode van 2 weken voor kinderen die doof of slechthorend zijn of de kinderen zijn van het personeel. Deze voorrangperiodes kunnen worden samengenomen als er binnen de voorrangsgroepen niet wordt geweigerd op basis van capaciteit.

Bij het invullen van de vrijgekomen of bijkomende plaatsen bij een verhoging van de capaciteit moet de volgorde van weigeringen tot en met de vijfde schooldag van oktober gerespecteerd worden. Bij kleuters die instappen is dat tot het einde van het schooljaar. Ouder worden gecontacteerd als er een plaats is en krijgen 7 dagen de tijd om hun kind al dan niet in te schrijven.

Verder wordt er bepaald dat de overcapaciteitsgroepen ook hier van toepassing zijn. Een weigering op basis van de bereikte capaciteit volgens dit artikel wordt gelijkgesteld met een weigering op basis van de bereikte capaciteit zoals bij

weigeringen bij aanmeldingen. Zo kunnen ouders ook bij een weigering binnen de taalafdeling op basis van deze regeling een weigeringsdocument ontvangen, bemiddeling aanvragen bij het LOP en klacht indienen bij de CLR.

Hoofdstuk 4. Slotbepaling.

Artikel 59

Dit decreet treedt in werking op 1 september 2024.

De artikelen die uitwerking hebben vanaf 1 september 2023, gaan over het inschrijvingsrecht en de aanvragen tot oprichting van de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal. Aangezien de aanmeldingen en inschrijvingen al starten in het voorafgaande schooljaar, moeten deze artikelen een jaar eerder inwerking treden.

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Jan JAMBON

De Vlaamse minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand,

Ben WEYTS